

KIS LAP

1903. október 4-én.

Ara negyedévre 2 kor, egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasarnap.

A KIS FIU ÉS AZ ÖREG HONVÉD.

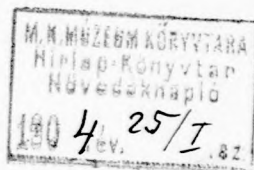
— Öreg bácsi, be sajnálom,
Rossz a kedve, amint látom.
Ugy-e azért rossz a kedve,
Mert fél lábát elvesztette?

— Nem ez okoz bűt énnékem,
Megszoktam már réges-régen,
Hanem az, hogy: ha baj volna,
Béna-ságom megcsáfolna.

Vágytól égve, vágytól forrva,
Nem állhatnék csata-sorba,
Hogy hazámért sikra szálljak,
Zászlónk mellett résen álljak!

Értte ne csak lábam hagyjam,
Szívemet is oda adjam,
Oda szívem, minden vérem,
A nagy, dicső csata-téren!

Roboz Andor.

Rákolti György utazása.

REGÉNYES ELBESZÉLÉS

IRTA

ABONYI ÁRPÁD.

HATODIK
FEJEZET
II.

(Folytatás.)

TELJES nyole órai alvás után — a »Negro« aznap reggel öt órakor futott ki a cattarói kikötőből a nyílt tengerre — délután egy óra körül járt már az idő, midőn Rákolti végre fölébredt az üdítő álomból, s elhagyva az ágyat, felöltözött.

Az égbolt odakünn borus volt s az északról nyugatnak uszó szürke fellegekből lassan szállingózott a hó. A tengernek egész messze a szemhatárig gyengén hullámzó, barátságatlan, szürkészöld felülete volt, mint őszi köd idején a rónaságnak.

— Auf! (föl) kiáltotta a másik két ágy felé, hol emberei aludták az igazak álmát.

A jól ismert vezényszóra, mely a napos-káplár szájából, hol mélyen, hol hegyesen, télen reggeli hat, nyáron öt órakor a század valamennyi »Zimmer«-jébe (szobájába) be szokott rikkantani, Dandóczy és Kovács azonnal fölébredtek s révedezve dörzsölgették ki szemeikből az álmoságot. Beletelt néhány pillanat, míg tudatára ébredtek, hogy most voltaképen nem a kaszárnyában, hanem egy tengerjáró gőzös hajó-szobájában haladnak délnek, a Földközi tenger felé.

Hanem aztán gyorsan talpon volt mind a kettő.

Öltözködés közben Dandóczy fölvetette több egyebek közt a »kalóc« kérdést is.

— Miská ázstát mondtá, fordult Rákoltihoz, miközben holmiját rendbe szedve, revolverét fölkapasolta a derekára, hogy háthá tán kalóc ázs á rétténítésén hosszú tengeri gólya?

— Nem mondtam, hogy az, javította ki Kovács, hanem csak úgy gondoltam . . .

— Rosszul gondoltad, Miska fiam, válaszolta az ifju; a tengeri kalózzvilág ideje régen elmúlt. Az utolsó ilyen kalózkodó hajókat az e végből kiküldött egyesült európai hadihajók ágyui 1869-ben a Kanári szigetek mellett tették tönkre. Ezzel a tenger mélyére süllyesztett tizennyole kalóz-gályával megszűnt a »régí szép idő«. A következő évben, 1870, május 23-án, Robey francia tengernagy

ugyan még ráakadt az Antillák közelében egy ilyen fekete lobogó alatt csatangoló kalóz-gályára, de nagyon röviden végzett vele. Pár perc alatt összelövette, s a gálya mindenestől, ami rajta volt, kalózaival együtt leörvénylett a tenger fenekére. Ez volt a »régiszip idő« utolsó hatttyudala. Azóta tiszták a tengerek.

— Már instálom, dunnyogta Kovács félhangon, nincs az az aranyszemű, tiszta búza a világon, akiben — elbujva itt-ott — ne lenne konkoly . . .

— Konkoly mindenütt akad, válaszolta elgondolkozva Rákolti.

Tessék . . . ilyesmi neki, a felvilágosodott, művelt fiatal embernek eszébe sem jutott volna. Pedig hangozzék az első pillanatban egy-egy ily riasztó lehetőség bármily képtelenségnek, nem árt, ha számot vet vele az ember, mihelyt a lehetőség nincs kizárva. Bővebb megfontolás után azonban elvetette ezt a nyugtalanító feltevést. Ha talán valahol, a világtenger valamely félreeső pontján garázdálkodhatik is tengeri rabló, az nem fog bejönni Cattaróba. Ez oly logikus, oly világos és egyszerű igazság, amelyről nem lehet disputálni. Mindezeknél fogva tehát hasonló kalandos lehetőségről a jelen esetben szó sem lehet.

— Készüljetek, fiuk, adta ki a parancsot, fölme gyünk a fedélzetre!

A kabinfolyosó, hová emberei kíséretében kilépett, ragyogott a tisztaságtól. A szőnyeg, mely az egész folyosó padlóját beborította, finom és puha volt. A falak világos szürke lakk-festése szinte csillogva sugározta vissza a gömbölyű hajó-ablakokon beszűrődő világosságot.

— Igen egy rendes szállás, mondotta Kovács Miska, midőn a berendezés esinját és kifogástalan eleganciáját kedvére megbámulta.

A fedélzetre érve, Rákolti kíváncsian nézett körül a hajón, s amit e gyors szemle közben látnia kellett, az bő anyagot adott a meglepetésre.

Különös tengeri gőzös volt ez a »*Negro*« (fekete); tökéletesen megfelelt a nevének, mert feketére volt rajta festve még a szélfogó kémények benső kámvája is. A padlók, az acél bordázat, a parancsnoki hid, az összes korlátok, a gép-kémények fényes feketére befestve, vagy lakkal bemázolva. Mindez valami sötét, szinte ijesztő hatást gyakorolt az első pillanatban.

A hajó hosszú volt, s aránylag nagyon keskeny.

Rendkívül gyorsan szelte e keskenysége miatt a tengert, majdnem repülni látszott a vizen, mint a madár.

Rákoltit azonban főleg a hajó legénysége lepte meg; jól megtermett, erőteljes marokkói arab volt valamennyi.

Törökországi hajókon nem ritkaság az arab matróz: akad egy-kettő a spanyol, francia és portugál gőzösökön is, de hogy egy német lobogó alatt vitorlázó és — úgy látszik — első rangú tengeri gőzös egész legénysége (valami 65—70 ember) esupa marokkói arab legyen, ez annyira szokatlan és meglepő dolog volt, hogy szinte gyanussá vált.

— Nem értem . . . mormogta fejét rázva.

Az arabok komolyan végezték kötelességüket, s nem törődtek az utasokkal.

Utas egyébiránt egyetlen-egy sem volt látható rajtuk kívül.

Rákoltit ezt azzal iparkodott magának megmagyarázni, hogy bizonyosan délutáni pihenőt tartanak kabinjaikban. Az ebédet pontosan déli 12 órakor találják a hajókon, most pedig már közel fél kettőre járt az idő. Valószínű tehát, hogy az utasok egy kis délutáni alvásra vonultak vissza. Hosszabb tengeri uton még az is szunyókál ilyenkor egy kicsit, aki e tunya szokásnak más-különbben soha sem hódol otthon a szárazföldön.

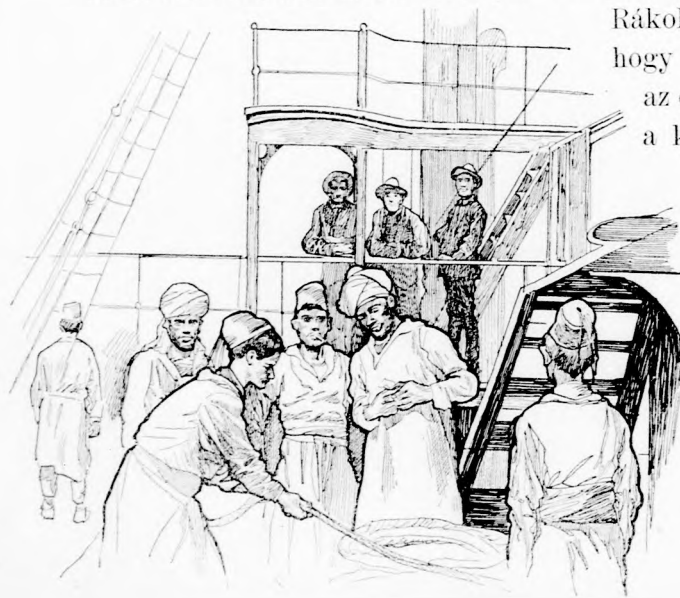
Csakhamar feltűnt a fedélzeten Ritter Franz von Cavalcanti tengerész-kapitány hosszú alakja is.

Midőn észrevette hajója utasait, néhány rövid, száraz utasítást adott matrózainak, aztán előre jött és udvariasan jó napot kívánva

Rákoltinak, megkérdezte, hogy hol óhajt étkezni: az ebédlőben-e, vagy lemm a kabinban?

— Inkább a kabinban, felelte az ifju; embereim nincsenek oly nagy társasághoz szokva, mint amilyen egy közös asztalnál össze szokott gyűlni.

(Folytatása következik.)

VIRÁGOK A TÖRTÉNET MEZEJÉRŐL.

Királyi szerénység. II. Oszkár svéd király nagyon érdeklődik a gyermekek nevelése iránt és gyakran látogatja meg az iskolákat.

Nem régiben egy leány-iskolába topant be.

— Fel tudnátok-e nekem sorolni Svédország híres királyait? kérdi a növendéktől.

— Gusztáv Adolf, feleli az egyik.

— XII. Károly, mondja a második.

— II. Oszkár, böki ki egy kicsike leány.

A király meglepetve közeledik a gyermekhez és felszólítja, hogy mondja el egyetlen olyan tettét, mely méltóvá tenné, hogy a nagy királyok közé soroztassék.

A lányka lesüti szemét, elpirul, hebeg, zokogva dadogja:

— Nem . . . tudok . . . felségednek . . . ilyen tettéről!

Ekkor a király megsimogatja a lányka haját és mosolyogva mondja:

— Ne sirj gyermekem, én magam sem tudok!

INNEN-ONNAN.

Szerbiában minden 22-ik ember katona, míg az Egyesült-Államokban minden 1300-dik.

*

A perzsák. Ázsia e hatalmas népének belső életét Európa alig ismeri. Noha a perzsa butortalan teremt gazdag szőnyegekkkel teríti be; noha a falakat dús ékítményekkel diszkesíti: tisztátlansága mégis feltűnő. Konyhája, élés-tára, lakó-szobája, sőt ruházata is a legnagyobb hanyagságot mutatja. Még azoknak is, akik felöltőre 50—100 aranyat költenek, alig van több két-három ingüknél. A szappan, mint fölösleges fényüzési cikk, igen ritkán fordul elő s nem egy nagymiveltségű khán a szolgájának zsebkendőjébe törülközik. Ami pedig a perzsa nagy urat minden külső fénye és pompás öltözete mellett is tisztátlanná teszi, az a hennah-festés. A hennah valamely növényből készült sárga por. Ezzel festik a férfiak vörösrre szép fekete szakállukat, arcukat és kezüket. Ez a festék aztán befedi a piszkot, s az olyan úr vagy úrnő, aki magát így kifestette, napok hosszúig nem mosdik.

ROSZCSONT FERKE LEVELE.

Írjuk ketten: Én, meg Ida néni.

(Vége.)

AMILYEN a néni hozzám, épp olyan a cselédje, macskája és egyéb hozzá-tartozója. Ha kutyája volna, az is megugatna. A nagy fehér macskája mindenkihez törleszkedik. Erzsike körül dorombol, engem pedig kerül; nyávog ha lát, és ha meg akarom fogni, menten karmol, köpköd. Pedig nem bántottam soha. Egyetlen egyszer csináltam egy kis tehetést vele, azt is csupa jószágból. Hát tehetek én róla, hogy nem tetszett neki? Láttam, hogy meztláb sétál a hóban szegényke. Eszembe jutott a csizmás kandur és gondoltam: jó volna Micusnak is olyan lábfedő. Tudja Forgó bácsi, annak a dögnök olyan méltóságos járása van, meg olyan okos, hamis-zöld szeme, hogy azt gondoltam: hát ha valami kincset hoz nekem is, még nagy urrá tesz hálából? Egyszer, hogy a kerítésünkön sétált nagy-begyesen, megfogtam és bevitettem a szobámba. Ott aztán, mert egyedül voltam, felhuztam a lábára a szép uj rózsaszín harisnyát, amit Erzsike kötött az ő Vica bábujának; és mert nem volt harisnyakötő, belől megkentem előbb a harisnyát egy kis szurokkal hogy le ne csússzon. Hamarjában nem tudtam neki egy pár szép nyikorgós, kopogós csizmát keríteni, hát takaros papucsot ragasztottam a lábára: két szép dióhéjat. Olyan ügyesen csináltam, hogy nem is nyávogott sokat. Nyilván nem is fájt neki. Csak Biri néni rontotta el a dolgot. Mikor erővel lehuzta a Micurka lábbelijét, lerántotta szőrét-bőrét úgy, hogy az állatdoktort is el köllött hivatni. Hát mért nem csinálta szép lassan, türelemmel? Minek erőszakoskodott? Hát tehetek én róla, hogy sebes lett a Micurka kényes talpacskája és nem járhatott egér-vadászatra egy pár hétig? Eleget sajnáltam, mert az én pénzescském bánta a doktort, patikát, aztán ráadásul még ki is kaptam: megvertek, bezártak, bőjtöltettek — szóval, megkínóztak kegyetlenül, hogy Biri nénit kiengeszteljem.

teljék. Mint ha lehetséges volna, hogy ő megbocsásson. Nem bánná ő, ha akár ma hasitanának szijat a hátamból, amiért vétettem az ő drága kandurjának. Olyan boszuálló s még én vagyok a rossz-szívü!

Engem nem sajnál senki. A multkor is az ő tyukja miatt majd megvakultam. Azt hiszi tán, hogy Biri néinek csak egy zokszót szóltak e miatt?

Ugy történt, hogy egyszer én is jó, igazán jó fiu akartam lenni, és lementem az udvarba a nagy diófa alatt földrajzot tanulni. Meg akartam lepni a tanár urat, hogy tudok én is felelni, ha kedvem egy tartja.

Leheveredtem hát a fübe és elkezdtem magolni, ahogy csak birtam. Meg is tanultam volna azt a leckét pompásan, de akkor a szomszédból, t. i. a Biri néni udvarából, olyan rettenetes kodácsolás hallszott, hogy majd belé siketültem. Soha ilyen veszett kárálást, ilyen lármát, vértfogást! Befogtam a fületem; kiáltottam, ahogy csak a torkomon kifért, de a tyuk versenyt tartott velem... »A Kárpátok hegy-rendszere...« Kotoká, kotoká, kotoká-á-á! »Buceacs, Czibles, Negri!...« Kotoká, kotoká!

tanakodott a két néivel, milyen módon tudassák a gyász-hirt Mert könnyü azt mondani, hogy meg köll mondani; de nehéz ám megtenni.

»Éjszakkéleti felföld«... Kararata, kotok-raka... tá!... Mondom, lehetetlen volt egy szót is tanulnom. Átugrottam a kerítésen, hogy elkergessem azt az ördögös tyukot. Hát ekkor látom, hogy ketrecbe van zárva. Valami furcsa, vörös-szemü, csupasz nyaku jószág volt, amilyent még nem is láttam. Kinyitottam a ketrec-ajtócskáját, hogy kibocsássam... hát nem egyenesen nekem repül, egyet vág a csőrével arcomon és úgy megcsapja szárnyával a szememet, hogy ezer szikrát hányt? Meg is dagadt, meg is kékült nyomban. Én mérgesen felkapok egy göröngyöt és utána dobom; a tyuk nagy lármával átrepül a harmadik szomszédba a háztetőre, onnan meg tudja Isten hová. Nem mentem utána, mert szörnyen vérzett az arcom, meg fájt a szemem. Nem is tanulhattam, hanem bementem a szobába játszani, míg jobban leszek. Mamácska szörnyen megijedt, mikor meglátott. Azt hitte, tán verekedtem és hogy Laci ütött meg úgy. Elmeséltem hát neki, mint esett az eset. Erre még jobban megijedt:

— Gyerek, mit tettél? Lesz most ne mulass! Ha azt a tyukot meg nem találják, Biri néni megöl, az bizonyos! mondá.

Épp akkor nálunk volt Vidáné és Teréz néni. Nagyot nevettek és azt mondták, hogy bizony úgy lesz, mert az a tyuk nem afféle közönséges fajta, hanem valami híres nevezetes csitriputri-nemzetség. A néinek Angolországból hozta egyik össe; tán az angol királyné küldte neki ajándékba.

A mama nem is törődött az én bajommal annyira; inkább csak azon járt az esze, mit szól majd Biri néni, ha megtudja, miképen ment világgá az a drága jószág. Megint dühös lesz rám. Hát ne meséljék el neki! A mama

Éppen jót nevettek Vidáné tréfás tanácsán, mikor betoppan Biri néni maga. Kegyes jó kedvében volt; látszott rajta, hogy nagyon örül valaminek. Én rám, aki ott ültem bekötött szemmel, alig vetett egy pillantást; csak ennyit mondott:

— Bizonyosan megint verekedett az urfi!

Aztán az asztalhoz ült kávézni. Nem engedett szóhoz jutni senkit és egyre az ő csitri-putri tyukjáról mesélte a nagy csudákat: hogy ilyen amolyan ritka fajta, hogy mit eszik, mit iszik az édes; hogy már tojni kezdett és külön ketrecbe zárta, hogy a tojása össze ne keveredjen mással; hogy ma másodszer tojik már és ha tizenhat tojása lesz, kotló alá teszi és nevel egész csitri-putri hadat, azt mega tyuk-világ-kiállításba küldi... Szóval, csupa ilyen bolondságot.

Csöndesen hallgatták. Csak a bátor Vidáné mert közbe szólni:

— Meglátja Biri néni: az a tyuk nem fog többé tojni!

Na illet! Biri néni majd elhült ezen a vakmerőségen. Azt hitte, Vidáné tréfálni akar, vagy nem tudja mit beszél, mert olyan tudatlan, hogy a baromfit csak sülve-főve ismeri. Kezdte hát tanítgatni; de Vidáné egyre csak azt hajtogatta:

— Ez a tyuk nem fog itt többet tojni!

— Miért nem? kérdezte most Biri néni harcra készen.

Vidánét is elhagyta a bátorsága, nem merte kereken az igazat kivágni, csak azt mondta:

— Mert az a természete azoknak a tyukoknak, meglássa.

— Bolond beszéd! morgott Biri néni; de nyugtalan lett és hazament megnézni a csitri-putrit, rendben van-e. Még alig telt el két pere, már hallottuk a nagy vásárt. Megkezdődött a hajsza, felkutattak minden udvart, minden bokrot, minden kertet fölverték... hiába! A csitri-putrinak nyoma veszett örökre.

Hogy a Julis szolgálóját ne bántsa, édes mama megvallotta neki, hogy én nyitottam ki a ketrec ajtaját. De azt hiszik, sajnálkozott rajtam, amiért úgy megnyomorított az ő tyukja? Dehogy! Eszébe se jutott

Inkább szerette volna a másik szememet is olyan kékre üttetni, ha lehetett volna. Annak a csitri-putrinak köszönhetem, hogy nem tanulhattam a földrajzot és elégtelent kaptam. Azért mégis én vagyok a hibás, és Biri néni rettenetesen haragszik rám. Azt mondja: eladja a házát és elmegy lakni a város tulsó felére. Nem bánom! Menjen Isten hírével! Csak akadna vevője! De ő mindenkit elriaszt, mert rémséges dolgokat mesél felőlem; pedig látja Forgó bácsi, hogy az ilyen apró-cseprő dolgokért nem érdemlem meg, hogy rossz híremet költsek.

Sok volna még a szívemen, de most abba hagyom. Mesélje el Ida néni maga, amit tud. Tisztelem a kedves olvasó-társaimat és maradok

igaz hive

Roszsont Ferke.

Kedves Forgó bácsi!

Ha kíváncsi az ének folytatására, akkor megírom.

Ida néni.

(Csak fogjon tollat, kedves Ida néni s mondja tovább. Hogy nem Ferke öcsém maga akarja folytatni, annak bizonyára fontos oka lehet. Tán csak nem csapott a gyerekebe a tudás szomjusága? F. b.)

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

A bogarak kereskedelmi értéke. A bogarak az év minden szakában fontos szerepet játszanak a természet háztartásában, de még bámulatosabb az a roppant pénzérték, melyet a kereskedelemben képviselnek. Angolország egy millió tallért fizet évenként azokért a pici bogarakért, melyek cochenille (kosenil) néven ismeretesek, míg a gummi-bolhából készített gummifény-mázért (lak) Kelet-India vesz be éppen olyan nagy összeget. Több mint egy millió ötszázezer ember és családja él selyem-bogár-tenyésztésből s a selyem-bogarak gubóiból készült selyem-fonál készítéséből és eladásából. Ami a méheket és mézet illeti, egyedül Angolország 500.000 tallér értékű mézet vásárol évenként.

GYURI HÁLÁJA.

— Elbeszélés a tatárjárás idejéből. —

Irta Szigeti Ernő.

(Vége.)

IV.

MIKOR a nap leáldozott s az éj vont fekete leplet a borult égboltra: fölkerekedett a szökéshez a kis csapat. Zivatar volt kitoróban, minden lelkes állat földel alá menekült. A vár terein halálos csönd uralkodott és csak a falakon kongtak az örök szabályos lépései.

A koromfekete sötétség oltalma alatt gyülik össze a menekülők csoportja, melyből egyszerre kiválik egy karesu alak. Nesztelenül suhan előre, majd megáll s int, hogy kövessék. Ekkor az ifju — Gyuri apród

az — csákányt keres elő és társai segítségével fölfeszít egy kockát a talajról. A kő nyomán tatóngó mélységbe vezető lépcsők tűnnek elő. Gyuri lehuzódik az üregbe, fáklyát gyújt és rettenhetetlen indul neki a bizonytalan utnak. Csakhamar eltűnik a sötétben. A többi, lélekzetét is visszafojtva, aggodalmasan várakozik fenn.

Vagy negyedóra múlva előcsillan ismét a fáklya-fény s az ifju megjelen az üreg szájánál. »Harminc lépcsőt számoltam meg és azután elég tágas alagut következik«, szól halkán. »Isten kegyelmével induljunk! Kövessetek!«

A menekülők egymásután ereszkednek alá. Az utolsó Gergely, aki odalopózik a várnagy lakásához s megkocogtatja óvatosan az ablakot. Aztán ő is társai után indul.

A várnagy ajtaja nyílik. Bö köpönyegbe burkolt nő lép ki s az üreg felé tart. Kis erő-feszítéssel helyére tolja a követ, betapossa körülr a földet. Munkája végeztével nesztelenül visszasuhan a házba.

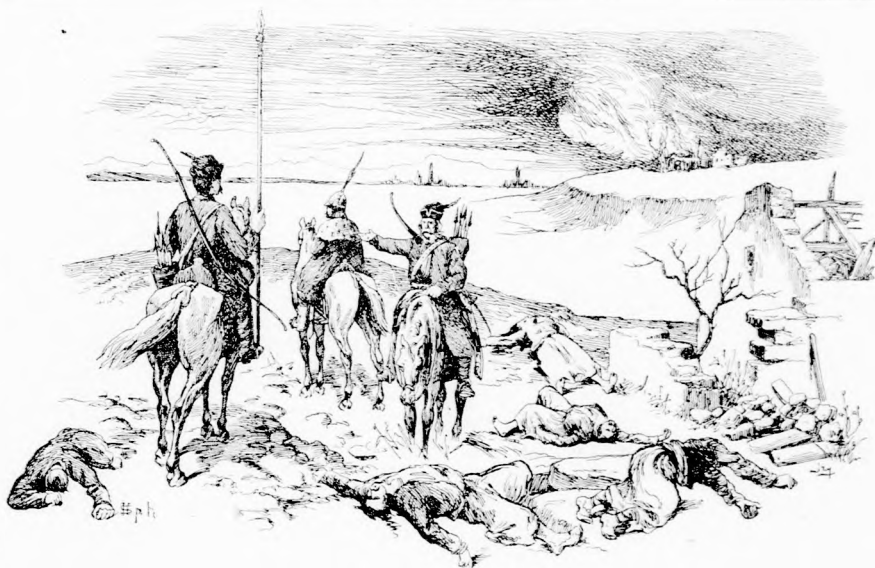
A föld mélyének csöndjét fölveri a bujdosók hangja, a fegyverek zöreje; a denevérek ijedten röpködnek s csapódnak oda az üreg oldalához.

Fönn teljes erejével tombol a vihar. Süvölt az orkán, rettentőn szól az Ur haragja, szakad a zápor.

A vár legszebb termében selyemmennyezetes nyoszolyán, dagadó párnák közt szunnyad a herceg és szövi álmait a királyságról, szent István koronájáról.

Reggelre a természet tusája elcsitult; teljes nyugalom állott be. A felüdült virágok vidáman fordították fejüket a mosolygó égboltozat felé, a lombok zöldjén szivárvány-szinben törtek meg a nap aranyos sugarai. Derüvel volt tele minden, csak az osztrák herceg szívét dagasztotta a harag. Eltűnt a királyi fogoly kíséretével együtt.

A várat hangos szitkozódás veri fel. Vallatóra fogják az öröket, de egyik sem látta távozni a királyt és

kisérété. A kiküldött csapatok nyomára sem akadnak a szökevényeknek. »Mint ha a föld nyelte volna el őket!« mormogja boszusan Frigyes. Bizony úgy is van. Az édes anyaföld nyitotta meg keblét, hogy a híveket elrejtse a gazok ármányai előtt.

Bélák napokig bujdosnak a sötét földalatti uton s eleségükkel már szűken köllött bánni, hogy mindenkinek jusson is, maradjon is. Végre eljutottak az alagut nyilásához és megpillantották Isten szabad egét, a viruló réteket, az erdők bólogató lombjait. Becsületes emberekkel is találkoztak, akik segítettek minden szükségesel a szerencsétlen hontalanokat s rejtgették az Ausztriába is becsapkodó tatárok előtt.

A bujdosók a jószívűségükről elnevezett Frangepánok (kenyértörők) Trau várában akadtak végül tartós menedékre. A hatalmas kő-épitményt képtelenek voltak bevenni a lovas tatárok. A király néhány hü emberével hátra hagyta nejét és fiacskáját, maga pedig a váci püspök, valamint csekély számú vitéze, köztük Gyuri és Gergely társaságában, Zágrábba indult.

Innen követül küldte István püspököt a pápához és a német császárhoz segélyért. De bizony csak üres szavakkal hitegették mindenütt.

A vad tatár csorda ezalatt kegyetlenséggel, furfanggal borzalmas pusztítást vitt végbe hazánkban. Mikor úgy szólván mindent fölemésztettek, Batu khán összegyűjtötte seregét s hogy az időközben meghalt fő-khán méltóságát elnyerje, visszament tatárjaival Ázsiába.

A király most bejött kíséretével, hogy ismét átvegye országát. A szomoru látvány, mely eléjük tárult, összeszorította szívüket s könnyet facsart ki szemeikből. A mi hazánk: viruló, boldog ország, tejjel-mézzel folyó Kanaán volt. A borzalmas ellenség úgy letarolta, mint a sarló a gazdag bővetést. A lakosság kipusztult, a sivár földeken dögvészt terjesztő holttetemek feküdtek szanaszét temetetlen. Az erdőkben fenevadak, vagy a még ezeknél is gonoszabb rablók tanyáztak.

Midőn a király kétségbe esve elmerengett a pusztulás e rémes képén, egyszerre látomása támadt. Mint ha megnyílt volna előtte az ég kapuja s kilépett volna rajta angyalok kíséretében egy ősz koronás alak: Szent István. Oda lebbent Béla elé, megállott és szóla: »Dicső utódom! A te lelked erős, karsod acél! Állítsd talpra országomat, emeld föl népemet. Én s a mennynek seregei jobbodon állunk.«

A király föleszmélt; a látomás szertefoszlott mint a köd. De nem hatástalan.

Béla hatalmas erőt érzett a keblében. Hozzálatott Magyarország újjá-szervezéséhez és kitartással még virágzóbbá, még népesebbé tette birodalmát, mint a tatárok betörése előtt volt. IV. Béla dicsősége méltán sorakozik első királyunké mellé s igazán rászolgált a »Magyarország második megalapítója« névre.

A gonosz Frigyes herceg sem kerülte el sorsát. Amint az ország összesedte erejét, Béla király megtámadta a lelketlen embert. Véres csatát vívtak. Ott villog a mi Gyurink fényes acélja is a seregben. Az ifju apród egyenest Frigyes felé tör; mármár eléri a célját, midőn látja, hogy a herceg lehull lováról. A hős Frangepán acélja oltotta ki Frigyes fekete lelkét. A győzelem a magyaroké, az osztrák eszét vesztve fut amerre lát. A király visszavette a három kicsikart vármegyét s elrablott kincseket, melyeket a herceg részint tőle, részint pedig a később oda menekült magyaroktól harácsolt el. Mindenki megkapta a sajátját.

Az uralkodó nem feledkezett meg azokról, akik megosztoták vele a bujdosás keserveit. Hálás volt a hűséges Gyuri iránt is, akiről a feldult kő-monostori romok közt talált oklevelek tanúsága szerint kiderült, hogygrófi származású. Megkapta hát az őt megillető címet, de a Bátor nevet továbbra is viselte. Az ifjut magas rangra emelte Béla király, visszaadta neki apja horvátországi birtokait s megajándékozta Frigyesnek egy várával. Gergely apród régi kívánsága szerint pappá lett s később püspöki méltóságra emelkedett.

A mi Gyurinkból György gróf lett s már teljes férfivá fejlett. Béla király feleséget is szemelt ki számára, még pedig főuri családból. Az ifju gróf megköszönte a kegyet, de kijelentette, hogy az ő szíve a jó várnagyné lányához vonzódik, aki gyönyörű hajdonná serdült. Így is nagyon örvendett a jó uralkodó kedvelt vitéze boldogságának.

A gyönyörű fiatal párra Gergely adta az egyházi áldást. A fényes mennyegzőn mindenkinek szíve örömmel telt el, midőn

megemlékeztek róla, hogy a multnak sok bánata miként vált boldogságra.

A regösök a lakománál IV. Béla király dicsőségét zengték, akinek köszönhetjük, hogy ez a szép föld maiglan is nekünk magyaroknak termi ezernyi ajándékát.

VERŐ-FÉNY.

*A szőlőhegy napfényben uszik
S mereng pacsirta friss dalán.
Gyalog-ösvényen áll Boriska,
Czírok-seprű az oldalán.*

*Mint jó katona, hogy ha őrt áll,
Égszín szemével úgy figyel,
S ha kérdezik miért vigyáz ott,
Csengő hangon beszéli el:*

*»Mindig szomorú az anyácskám,
Hogy szőlő-hegyünk oly kopár,
Mert édes fűrtjeit befalja
A filokszórás csuf bogár.*

*S jó Istenkét naponta kéri,
Kergesse el a bogarat.
Mert chen veszhetünk ma-holnap,
Hisz' még kenyérre sem marad.*

*Hogy újra nőjön a mi szőlünk,
Őrt állani eljöttem én,
S ha a rut féreg erre jönne:
Jaj neki, úgy vágom fején.*

*Hogyan örül majd jó anyókám,
Ha újra szép szőlő terem.
Csak el ne mondja, bácsi neki,
Mig mindet agyon nem verem!«*

Teleki Sándor.

DIÁK-ADOMA.

Mi a természetrajz.

— Meg tudnád-e mondani, Szilvás Pista, melyik tudomány a természetrajz?

— Hát az, amiből tegnap a fületem tetszett meghúzni.

A MAJOM, A RÁK ÉS AZ OROSZLÁN.

— Szomorúan vig történet. —

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

A „KIS LAP” PÁLYÁZATAI.

TSI KEDVES hveim legjobban tudjátok, hogy a »Kis Lap« szerkesztősége szüntelenül azon buzgólkodik, hogy minél változatosabbá tegye ujságotokat. Ti legjobban tudjátok, hogy a *szórakoztató és tanulságos rovatok egész sokaságával* szerez nektek *hétről-hétre* igazi örömet.

De azt hiszem, hogy sohasem szerzett nagyobb, mint most azzal az elhatározásával, hogy *minden második hónapban kisebb és minden negyedik hónapban nagyobb*

Pályázatokkal

fog benneteket új munkásságra serkenteni, mely nem csak találmányokat teszi próbára, hanem alkalmat ad arra, hogy

kézi ügyességteket

gyakoroljátok, hogy *tudástokat mélyítsétek*, hogy

hazátok történetét, földjét, természetét

jobban megismerjétek, és alkalmat ad végül annak gyakorlására, hogy azt, amit gondoltok

szépen és ügyesen

tudjátok kifejezni.

De nem csak elméteket mivelik majd a *Kis Lap*

Pályázatai

hanem kedves alkalmat adnak arra is, hogy az erények legszebbikét

a jótekonyságot

gyakoroljátok, amennyiben a szerkesztőség mindazokat a pályamunkákat, melyeknek valamelyes hasznát lehet venni, így különösen a kézi-munkákat

szegény gyermekek

között fogja szétosztani.

Tudom, hogy a *Kis Lap*

értékesnél értékesebb pályadíjai

is nagy örömet fognak nektek okozni, de legnagyobb és legszebb jutalmaitok azok az áldások lesznek, melyeket ezek a szegény gyermekek fognak reátok imádkozni!

Fel tehát munkára!

Olvassátok el figyelmesen a *Kis Lap*

első pályázatának

tételeit:

1. Fogalmazás.

Irjátok meg **röviden: hogyan töltöttétek a nagy szünet-időt?** A díjat persze nem az kapja, aki a legvigabban töltötte el idejét, hanem aki legvonzóbban beszél el a szünet-idő eseményeit. Az, aki sehol sem volt, aki otthon játszadozott társaival, vagy aki érdekes könyveket olvasott, éppen olyan szép dolgokat beszélhet el, mint aki a messzi tengeren járt, vagy valamely kies fekvésű fürdőhelyen töltötte két nyári hónapját.

A négy legérdekesebb dolgozat írójának a következő jutalmakat szánjuk:

Két első díjat: 20 korona értékű könyvek alakjában.

Két második díjat: 10 korona értékű könyv alakjában.

2. Bötü-pályázat

l l k s á i a k l

a n b t e a u g e n n y m a n é d

d h m á a ó g r i

a o é l k k n c e e s m a k

Rakjátok ezeknek a soroknak betűit szavakká össze. Az első sorban: *három* szó van, a másodikban: *négy*, a harmadikban és negyedikben: *három*. Az egész Petőfi egyik szép versének két első vers-sora.

A helyes megfejtők között, a kisorsolt **első öt** négy-négy korona áru könyvet — a **következő öt** három-három korona árút — az **utolsó öt** két két korona értékű könyvet kap jutalmul.

A pályázatok beküldésének határideje, november elseje.

Csak *rendesen* és *tisztán* irt dolgozatok pályáznak!

FALUN.

— Egy budapesti fiu naplójából. —

Irta Benedek Elek.

IV.

Burkus eltűnt.

NAPOK óta szomorkodik az egész ház: eltűnt a mi kedves ház-őrző kutyánk, a Burkus. Fényes fekete szőrű kutya volt, a nyakán egy tenyérnyi fehérség. Messziről úgy tetszett, mint ha több sor fehér gyöngyöt viselne a nyakán. Kicsi kölyök korában hozták hozzánk, a szemünk előtt nőtt nagyra. Erdőn, mezőn ha kóboroltunk, velünk jött, kísért minden felé s ha valahol letettük a holminkat és mi tovább mentünk, Burkus szó nélkül lehasalt a holmink mellé, meg nem mocant, míg vissza nem tértünk. Ekkor felugrott, táncolt, ugrált körülöttünk, kedveskedett, hizelkedett. Tarisznyánkban ott hevert előtte a kenyér, a sonka, a szalonna,

de ő hozzá nem nyult volna, ha soha vissza sem is térünk a szállásunkhoz. Hü volt, becsületes volt, kedves volt Burkus . . . hejh, csak volt! Burkus eltűnt, Burkus nincs.

Az eltűnése előtt való napokban feltűnt, hogy Burkus nagyon szomorú volt. Ha látott sem szaladt felénk, sőt mint ha elfordult volna tőlünk. Egész nap a kertben bolyongott s amit sohasem láttunk addig, a fűszálak közt keresgélt, szimatolt s láttam, amint egy-egy szál növényt leharap s meg is eszi. Mondtam apának:

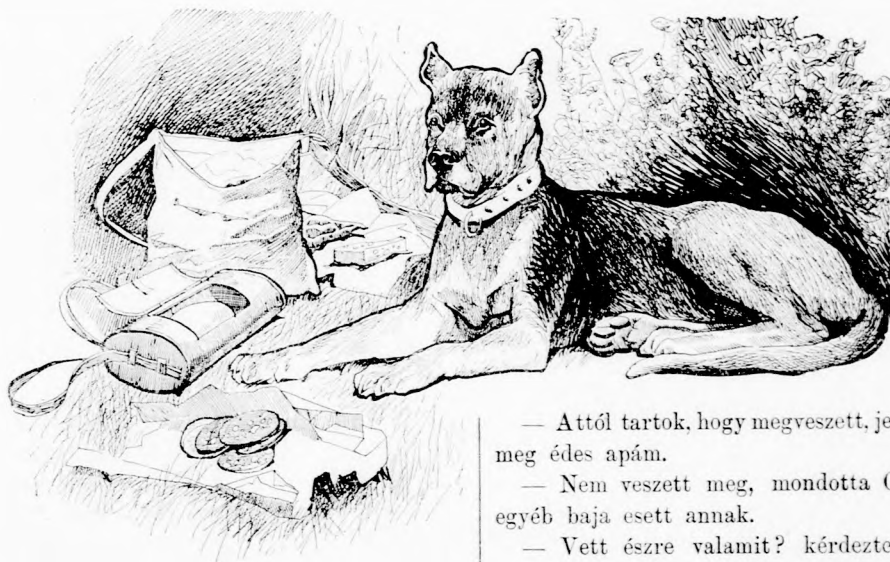
— Nézd, apám, a Burkus füvet eszik. Hiszen a kutya hus-evő állat!

— Bizonyosan elrontotta a gyomrát, mondotta édes apám s most gyógyítja magát mindenféle növényvel.

— Gyógyítja magát?

— Igenis. Finom ösztönével megtalálja azokat a növényeket, melyeknek gyógyító erejük van; amelyek esendesítik, csillapítják az ő fájdalmát.

Ezzel is többet tudtam.

Igy tartott ez két napig. Harmad-nap reggel keressük, szólítjuk a Burkust, de Burkus nem jön, Burkus nincs. Egész nap nem jött elő. Most már bizonyosak voltunk abban, hogy Burkus eltűnt.

— Elbujdosott, mondotta Gergő, a kocsis.

— Attól tartok, hogy megveszett, jegyezte meg édes apám.

— Nem veszett meg, mondotta Gergő; egyéb baja esett annak.

— Vett észre valamit? kérdeztem én.

— Vettem bizony! Minap este láttam, amint egy sün-disznónak neki ugrott a virág-ágyás mellett. A sün-disznó hirtelen összehuzódott, nem látszott egyéb belőle, csak a tüskéje. Burkus hozzá kapott s keservesen elvakkantotta magát. Megszúrta a sün-disznó tüskéje. Erre feldühödött a

kutya, újra neki szökött, s egy fogással a sün-disznót a hátára fordította. Akkor hirtelen a hasára lépett, a fejét kihuzta a tüske alól s megölte. Hiszen ha csak megölte volna! De úgy ahogy volt, szőröstül-bőröstül megette!

— Hiszen ebbe belepusztul! kiáltotta édes apám. Azok a tüskék kilikasztják a belét. Ej, ej, ostoba Burkus, mit cselekedtél!

Nagy lett a szomorúság az egész házban.

— Többé nem látjátok Burkust, mondotta édes apám. A kutyanak az a természet, hogy ha halálát érzi, elbujdosik hazulról s valahol a háztól messze, rejtett helyen hal meg. Finom érzés ez a kutyanban, gyerekek! Nem akarja, hogy holtan

lássák azok, akiket ő szeretett s akik őt szerették.

Édes anyám a szemét törölte. A testvéreim szemében is könny csillant meg. Én kimentem a kertbe, félre húzódtam egy fa alá s ott sirattam el az én kedves pajtásomat. És akkor föltettem magamban, hogy megkeresem Burkust. Hát ha megtalálom. Mondottam is bátyáimnak:

— Jertek, menjünk az erdőbe, talán rábukkanunk valahol szegény Burkusra!

— Próbáljuk meg! mondották a bátyáim.

Marci és Jankó puskát vetettek a vállukra, én meg a nyilamat vettem a nyakam köré. Így indultunk a közeli erdőbe. Itt ott madarak rebbentek föl előttünk: rigó, harkály, ökörsem, farkas-madár, de a bátyáim egyre sem lőttek rá. Nem a fák s bokrok tetején járt most a szemük,

hanem a bokrok alja körül.

Mély szakadékok, vizmosások, gödrök szaggatták meg helyel-közzel az erdőt s különösen itt, az ilyen helyeken vizsgálódtunk. Egyszerre

csak Jankó, aki tőlünk vagy ötven lépésnyire lehetett, elkiáltotta magát:

— Jertek ide, jertek! Itt a Burkus!

Szaladva szaladtunk Jankóhoz s hogy oda értünk, megdőb-benve állottunk meg. Ott feküdt Burkus egy sűrű mogyoró-bokor tövében. Testét ellepték a legyek, dongók, mindenféle bogarak. Fényes fekete szőre

megfakult, össze kúszálódott, nyakán az a szép fehér gyöngy megszőrkült. Oh, szegény Burkus, de megváltoztál! Meghatot-

tan állottunk fölötte, a mi kedves halottunk fölött.

— Látod, látod Burkus! Hiába bujdosztál el, hogy ne lássunk halálodban, mondotta Marci.

— Temessük el! mondotta Jankó.

— Gyerünk haza, hozzunk ásót! mondtam én.

Hazamentünk s puskát, nyilat ásókkal cseréltünk ki. Így mentünk vissza a mogyoró-bokorhoz. Ott mély gödrot ástunk, Burkust bele hengerítettük, elföldeltük, gyepes földdel szépen behantoltuk a sirját. Igazi sir-domb volt ez. Aztán vágjunk egy vastag mogyoró-ágot, a közepén lesimitottuk, akkora helyen, ahol elfért ennyi: *Burkus*.

És szedtünk egy halom erdei virágot s tele hintettük a sir-dombot.

A nap lement, mire hazaérkeztünk.

— Hol voltatok? kérdezte édes apám.

— Eltemettük a Burkust, mondtunk szomoruan.

ARANY KALÁSZ.

Barátság.

Egek legszebb tüneménye,
Csak jobb lelkek érzeménye,
Oh drága, hív barátság!
Nálad nélkül gyászos éltünk,
Soha sem teljes örömünk,
Nem édes a boldogság.

Kisfaludy Károly.

FEJTÖRŐ.

Kép-rejtvény.

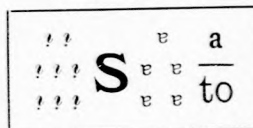

Történeti rejtvény.

*Monor
Igló
Jolsva
Arad
Radna
Orsova
Kassa
Ónod*

Ha ezeket a neveket kellőképen egymás alá rakjátok, kezdő-betűik összeolvasásából egy jeles magyar írónak a neve tűnik elő.

Betű-rejtvény.

Kereszt-rejtvény.

*Van 4 k, 3 á, 1 s, 2 cs 1 g, 3 n,
2 o, 1 l, 1 é, 1 a, 3 d, 1 e.*

Ezek a betűk úgy rendezendők el, hogy a középső merőleges és víz-szintes sor keresztet alkotva, egy és ugyanazon városnak nevét adja. A többi sor közül az első egy bötüt jelentsen, a második állatot, a harmadik evő-eszközt, a negyedik a jelzett várost, az ötödik a szekérnek részét, a hatodik vízi növényt, a hetedik bötüt.

A megfejtők között, a kihuzott nevek sor-rendjében: **3 korona-, 5 korona- s 8 korona-áru** könyvet sorsolunk ki jutalomdíjul.

A »KIS LAP« LXV. köt. 12-dik számában közölt rejtvények megfejtése a következő:

Kép-rejtvény: Késő a takarékoság, mikor már üres az erszény.

E	V	E	T
V	E	S	E
E	S	I	K
T	E	K	E

Kocka-rejtvény:

Betű-rejtvény: Ikrek.

Csillag-rejtvény: Ki sokat fontol keveset cselekedik.

Találós kérdések: Görög, Fogaras, Okos.

Megfejtők: Szemző István, Benyovszky Pistike és Belus, Wittman Erzsé, Fürst Sárka, Pap Jenő, Bayer Antal, Herzfeld Tónika, Jolán és Gusztika, Palmi József, Winter Elza, Bartha Elemér, Jurenka Irén, Nemes István, Thyll Lacika, b. Ambrus Antoinette, Niedermann Árpád és Zoltán, Devics Gizella és Sándor, Gorove Anti, Keczer Ilonka, Mérey Dalma, Borhy Margit, Szabó Gyula, Országh Sándor és Géza, Feld Sárka, Szántó Laci Tischler Mici és Lajos, Medveczky Sándorka és Margitka, Földes Bandi, Wágner Elzi és Jenő, Szláv Aranka, Bibel Liska, Zlinszky Pista, Fráter Iván, Kramer Irénke, Rakovszky Menyhért, Morvay Iluska, Milutinovits Corinna és Janka, Könyöki Matild és Józsi, Paulik Irike.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén: 3 korona áru könyvet nyert *Pap Jenő Kis-Kun-Halás*; — 5 korona áru könyvet *Fürst Sárka, Brünn*; és 8 korona áru könyvet *Devics Gizella és Sándor, Szeged*, kiknek az illető könyveket a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXV. köt. 11-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Herzfeld Tónika, Jolán és Gusztika, Medveczky Sándorka és Margitka, ifj. Horváthy Gyula, Strasser Pál, Makray László.

Csonthos Bálint, Jávör-szarvas is volt hajdán a magyar erdőségeken, de, mint a bölényt, az ugynevezett rabló-vadászat kidarádázta, kinyilazta, kipuskázta, kiirtotta azt is. Jávör-szarvas már csak mint afféle tenyész-állat fordul elő a muszka császár krimeai, és a svéd-norvég királynak norvégiai vadász-területein. Hogy az amsterdami állatkertben van-e jávör-szarvas: erről nincs tudomásom; én ottjártomban nem láttam. Oroszból fordított elbeszélésemet hűség dolgában meg nem ítélem, de a magyarja elég simáv folyik s ha szerzel valahonnan rajzot hozzá, közlöm is. — **Benyovszky testv.** Intézkedtem. — **Hirn Klárka.** Ügyeddel fordulj a *kiadó-hivatalhoz*. Szíves érzelmeidet viszonzom. — **Szántó Laci.** Pedig azt a csillag-rejtvényt sok olvasó-társad fejtette meg. Ám azért, ha egy-egy föladványnak megoldása nem sikerült, nem kell csüggedned. Majd bele tanulsz, mert itt is gyakorlat teszi a mestert. — **Dukesz Zsófia és Pali.** Örömmel veszem tudomásul az első sikerült megfejtést. Csak azt szeretném tudni: Pál mesternek mekkora része van a munkában. — **Országh testv.** A *kiadó-hivataltól* tudhatjátok meg. Ott szereshettek meg a bekötési táblat, melybe aztán bár mely könyvkötő bele illeszti a kötetet. — *Több levélről a jövő számban.*

A „KIS LAP“ t. előfizetőihez.

Kérjük a »Kis Lap« t. előfizetőit, szíveskedjenek megrendelésüket mielőbb beküldeni, hogy a lap pontos szétküldése fönn ne akadjon.

A »Kis Lap« előfizetési ára:

Negyed évre **2 korona.**
Fél évre **4 „**
Egész évre **8 „**

Az előfizetések, legcélszerűbben postai utalványon, a »Kis Lap« kiadó-hivatalához (Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. sz., Athenaeum-épület) intézendők.

A »KIS LAP« kiadó-hivatala.

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
 Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.